

Bilirkişilik Anısı-II SUÇ VE CEZA

Elk. Müh. H. Avni Gündüz
avnigunduz@gmail.com

Elektrik mühendislerinin başına gelen iş kazaları ve ölümlü vakaların çoğunda kusur mühendisin kendi hatasından kaynaklanmaz, daha önce yapılan işlerden ve malzeme yorulmalarından meydana gelir. Yönetmeliklere ve tekniğine uyulmadan hesapsız yapılan ve sonradan genişletilen tesislerde bir şekilde çalışmaya başlanılır. Başından başlayarak tesis ve işletmesinde çalışan meslektaşlarımızın oranı çok düşüktür. Dolayısıyla bir iş yerinde çalışan mühendisler kendilerinden önce yapılmış veya tadilata uğramış olan işyerinde eğer deneyimleri de az ise önce işleri öğrenmek, sonra da düzeltilmesi gereken teçhizatı para ve imkân bulabilirse düzelttirmekle uğraşır. Burada kurumsallaşmış işyerlerini elbette ayrı tutmak gerekiyor çünkü onlar uzun yıllardan beri elde ettikleri deneyimlerin sonucunda iş güvenliği ve standartlar hakkında yeterli mesafeyi almışlardır.

Siz ilkokula giderken yapılmış bir elektrik şebekesinde 40 yıl sonra gelip çalışmaya başlarsanız ve burada ölümlü bir olay olursa ne hisseder, ne yaparsınız? Bunlar bir yana bir süre sonra savcılık tarafından mahkemeye sevk edilerseniz kendinizi nasıl savunursunuz? Bir olay meydana geldiğinde savcılık veya mahkeme “suçlu kişi”

üzerinde yoğunlaşmakta, kök neden araştırılmamaktadır. Üstüne üstlük bizim mahkemelerimiz “bilirkişilik” üzerine kurulmuş gibidir. Mahkeme res’en karar vermeden olayı önce bilirkişiye havale eder. Gerisi bilirkişinin kişisel değerlendirmelerine kalmıştır. İtirazlar, yeni bilirkişi atamaları, Yeni bilirkişi raporlarına da yapılan itirazlar. Sonuç olarak yıllarca süren dava dosyaları.

Ben de İzmir TEDAŞ’ta uzun yıllar işletmede çalıştım. Son senelerimde Müessese Müdür Yardımcılığı (Teknik) görevinde iken Kadifekale’de bir çocuğun direğe dokunduğu ve çarpılarak öldüğü haberini aldık. Doğal olarak herkes üzüldü. Olay yerini inceledik. Şebekede ortalama yılda 2000 direk ve 20 trafo merkezini tesis ediyorduk. Bu nedenle girmediğimiz sokak ve mahalle yok diyebilirdim ama olay mahalline hiç gitmemişim. Ben İzmir dışında ilkokula giderken ekiplerin basit araçlarla taşıyıp diktikleri putrel (demir) direkler vardı. Çocuğun çarpıldığı direk sonradan yapıldığı bilinen okulun duvarının dibinde idi. Bir gün öncesinden sokakta düğün yapılmış. Donanma diye adlandırılan lambalarla sokak aydınlatılmış ama donanma da direktteki aydınlatma teline bağlanmış. Sokak lambaları gece devreye gi-

rince lambalar kullanılmış, sabahleyin devreden çıkınca donanmanı ucu aydınlatma teline bağlı kalmış vaziyette 3-4 mt gerisinden kesilmiş. Tel direk üzerinde

Gündüz, boşa kalan ve aydınlatma teline sarılı olan telde enerji olmadığından bir sıkıntı olmamış. Akşamüstü çocuklar okulun bahçesinde oynarlarken okul müdürü gelip çocukları azarlayıp kovalamış. Çocuğun biri duvarın üstündeki demir parmaklıktan atlamak isterken direk ile parmaklık arasında kaldığı anda sokak lambaları devreye girince çarpılarak yere düşüp hayatını kaybetmiş.

Düğün sahibi donanmayı bağlayan elektrikçiyi tanımadığını, direktteki sallanan teli kimse görmediğini, okul müdürü de çocukları kovaladığını söylediğinden olaya neden olan (müsebbib) ortada yok. Ölümlü vaka olduğundan doğal olarak savcılık olayı bilirkişiye vermiş. Bilirkişi elektrik mühendisi değil. Daha önce TEDAŞ’ta Konak İşletme Müdürlüğü yapan emekli büyüğümüze danışmış. (Olmaması gereken bilirkişinin bu dosyayı” ben uzman değilim” diye almaması idi). Emekli müdür en tepeden başla, onları suçla deyince bilirkişi TEDAŞ çalışanlarından (ve sonraları bu tip davalardan oldukça mağdur olmuş

Bükreş, Romanya (2021)

Karmaşık şebekeler sadece bizde değil (!) Ancak sorumlusu, her yerde elektrik mühendisi.

olan) bir arkadaşımıza, en yukardan aşağı kimler var? diye sormuş. O da müessese müdürünü atlamış(!) benden başlayarak ve sistem işletme müdürünü de unutarak telefonda birkaç isim söylemiş.

Mahkemeden yazı gelip duruşmaya çıktığımda Marmara depreminde suçlu bulunan müteahhit Veli Göçer ile aynı maddeden yargılandığımı anladım. Yan tarafımda çocukları ölen aile ve sanki çocuğu öldüren de bizler. Son derece trajik bir durumdu.

Sonuç, pek çok örnek olduğundan önemli değil diye düşünüyorum. Asıl olan "Suç ve Ceza"nın birbiriyle orantılı, akla ve vicdana uygun olması. O zaman ceza kabul edilebilir oluyor. Burada düşün sahibi "kusursuz sorumlu" çünkü işi bilen birisine vermemiş. Ayrıca donanmayı yapan kişiyi de koruyor. Hakim "bakım" yapıp

yaşadığını soruyor. Bakım yapılsa sanki o düşün orada yapılmayacak(!). Bakım defterleri, çalışanlar tarihler vs vs. Bunları suçlanan bulup getirecek. Yani suçsuzluğunu kanıtlamak durumundasın. Savcılık olayı derinlemesine araştırmıyor. Belki de her zamanki hadiselerden sayıyor ve bilirkişi atıyor. En önemli sorun bence bilirkişinin konumu. Bilirkişi kendi konusu olmayan bir dosyayı aldığı gibi olay mahallini pek incelemeyen ve işlerin nasıl yürütüldüğüne dair bir araştırma yapmadan kanaatini belirtmiş.

Burada bir ihmal olup olmadığını okuyanlara bırakıyorum. Suçlanan çalışanların psikolojik durumları ayrı bir konu. Evladını kaybeden ailenin acıları ise tarifsiz. TEDAŞ'tan tazminat alma gayesiyle aileyi savunan bir avukat. Neredeyse elleri kolları bağlı çalışan personel. TEDAŞ bu tip olaylarda

çalışanını hem hukuki destek vererek hem de paraya çevrilen cezaları üstlenerek çalışanlarını korurdu. Ancak kök neden olarak sorunun özelleştirme çalışmalarını ısrarla savunan ve yürüten siyasetçilerin ve onlarla beraber yürüten bürokratların, özelleştirme çalışmaları nedeniyle TEDAŞ elektrik şebekelerini 20 yıla yakın yatırım yapılmadan, sürekli azalan personelinin yerine yenileri alınmadan, eskimiş araç gereçlerle çalışmaya zorlayanlar olduğunu söylesek ne olur söylesek ne olur?

Savcı ve hakim suçun şahsiliği ilkesiyle "suçluyu" arar. Diğer konuları öznel (sübjektif) olarak kabul eder.

Sizi siz olun iş güvenliği, standartlar, yönetmelikler ve raporlamaları ihmal etmeyin. Her biri "suç" oranına etkide bulunur.

Kazasız belasız çalışmalar dilerim.